

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

2. Ex quibus partibus constet continuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Respondeo secundo negando sequelam cum sua probatione, nam quemadmodum, si signarentur in ligno bipalmari tres partes, duæ non communicantes, quarum quælibet esset palmaris, & alia palmaris constans ex medietate vtriusque illius partis palmaris, licet illæ partes essent determinatæ, & actu distinctæ, propter signationem; tamen Deus non posset simul lignum diuidere in illas partes, propter naturam particularem istarum partium, quarum vna includit aliquam partem aliarum partium; ita etiam propter naturam partium continui nequit in omnes simul diuidi, quamuis omnes sint actu, & cognoscantur à Deo.

Cæteræ obiectiones ex his & dicendis facile solui poterunt.

QVÆSTIO II.

Ex quibus partibus constet Continuum.

8 *Supposito*, quod continuum constet partibus actu, aut etiam potentia (nam sane perinde est quid dicatur quantum ad difficultates sequentes) non est dubium quin continuum tripalmare constet tribus partibus determinatis palmaribus, quarum quælibet sit diuisibilis in plures alias partes; sed difficultas maxima est; an componatur vltimo ex indiuisibilibus sic, ut si omnes partes diuisibiles ipsius diuiderentur, tandem deueniretur ad indiuisibilia, ex quibus & ipsum continuum, & quælibet pars diuisibilis eius componitur.

9 *Prima sententia* est, continuum componi ex diuisibilibus. Hæc est *Zenonis*, quem nuper aliqui recentiores contra *Aristotelem* secuti sunt.

Secunda sententia, communissima *Scotistarum*, *Thomistarum*, ac recentiorum cum *Philosopho*, est continuum non componi hoc modo ex indiuisibilibus, sed ex partibus diuisibilibus in infinitum ita, ut nunquam possit dari tam minima pars continui, nec de potentia absoluta, quæ non possit saltem diuinitus diuidi in plures alias partes.

Ego sane quod ad me attinet, fateor difficultates vtriusque sententiæ huius meum superare captum atque adeo quantum ad rationem attinet, nescire me quænam verior sit; sed quia Doctores communiter conueniunt cum *Philosopho* in secunda sententia, cui etiam fauet *Concilium Constantiense sess. 15* dicens errorem esse in *Philosophia*, quod linea continua componatur ex punctis immediatis; propterea iudico probabiliorē esse secundam sententiam; (quamuis *Arriaga* neget hanc censuram reperiri in ipso Concilio, ut nec in propositionibus, quas *Martinus v. Concilij* confirmator *Viclef* & *Husio*, referens eorum errores, damnat; sed in appendice addita illi Concilio desumpta ex codice cuiusdam Canonici Colonienfis; & quidem eo ipso mēdofo, ut fatetur *Typographus*, ac propterea non magnæ autoritatis) sed probabilitate tamē desumpta magis ex autoritate, quā ex ratione, non quod non habeat optimas pro se rationes, sed quod non possint meo iudicio solui bene rationes alterius sententiæ, sicut nec ipsius rationes à fautoribus alterius sententiæ solui possunt; unde quamuis operæ pretiū sit vtriusque sententiæ difficultates, ac fundamenta examinare, tamen non puto cōsultū esse de alterutra publice disputare, nec ingenio tribuendū quācumque sufficienter probare, aut improbare; sicut nec ingenij defectui, si quæcumque ex illis defendens nequeat satisfacere argumentis opponendis, quandoquidem nemo possit illis satisfacere: & hæc sit conclusio mea. Modo difficultates proponam contra vtramque.

Difficultates contra sententiam Zenonis.

10 *Prima*, & mihi quidem principalissima est; quod si continuum constaret ex indiuisibilibus, non haberet extensionem partium extra partes contra sensum omnem & rationem. Probatur sequela: quia indiuisibile additū sibi inuicem non occuparet plus spatij, quā vnū solum ex ipsis, nec consequenter infinita, quia est eadem ratio de duobus, ac de infinitis aut quantumlibet multis.

Quod autem vnū indiuisibile additū alteri indiuisibili non faciat maius, patet, quia deberet tangere ipsum se-

cundum se totum: si enim non tangeret secundum se totū deberet tangere ipsum secundum partē, & sic non esset indiuisibile, contra hypothesim: sed si tangat secundum se totum, non poterit correspondere vlli parti spatij, cui alterum indiuisibile non correspondet, & consequenter vtrumque non occupabit plus spatij, quam quodlibet seorsum sumptum.

Confirmatur hoc: quia si duo corpora diuisibilia tangerent se mutuo secundum omnes partes, ut fit in penetratione, non occuparet plus spatij, quam vnū solum ex illis: ergo si duo indiuisibilia tangant se secundum se totum, ita ut nulla pars vnus correspondeat vlli parti spatij, cui non correspondet alterum, non occupabit plus spatij vtrumque, quam alterum.

Confirmatur secundo: quia si duo indiuisibilia immediate iuxta se posita occuparent plus spatij, quā vnū, si superaddatur tertium, vel deberet immediate se habere ad primum indiuisibile, vel non deberet. Si deberet: ergo non occuparet plus spatij, quā secundum, ut euident est, nec consequenter secundum deberet occupare plus spatij, quam occupat primum. Si non deberet: ergo non tangeret illud, quod tangit primum, secundum eandem partē, & sic non immediate tangeret secundum indiuisibile, quod tangitur à primo, contra hypothesim.

Confirmatur tertio: quia si duo puncta diuinitus penetrarent se, non magis tangerent se secundum se totum quam si ponantur iuxta se eo modo, quo debent, ut constituantur ex illis continuum: sed in tali casu non occuparent plus spatij: ergo nec in casu præsentis.

11 *Aliqui negant* puncta posse se tangere, quia tactus proprie spectat ad corpora: sed hoc est reducere rem ad nomen, & non facit ad propositum, quia per tactū nihil aliud hic intelligi debet, quam ita se habere, ut nihil mediet inter illa; sic autem posse se habere duo puncta non est dubium.

Arriaga respondet, ex tactu duorum indiuisibilium non sequi eorum penetrationem, nec consequenter occupationem eiusdem spatij: tū quia alias superficies duarum manuum tangentes se inuicem penetrarent se; tum quia penetratio requirit, ut vnū sit intra aliud, quod nequit fieri, quando vtrumque est indiuisibile.

Sed contra primam rationem est, quod falso supponat superficies manuum se mutuo tangentes non penetrare se: cum enim necessario debeant correspondere eidem parti spatij, debent etiam necessario penetrare se: & hinc *Philosophus* bene dixit contigua esse quorum extrema sunt simul: id est correspondentia eidem loco.

Contra secundam etiam rationem est, quod falso putet penetrationem exigere, ut vnū sit intra aliud, atque adeo non posse esse nisi inter diuisibilia: hoc inquam, & gratis dicitur, & contra ipsummet *Arriagam*, qui concedit duo puncta diuinitus penetrari posse, cum tamen in illo casu vnū non esset intra aliud, quandoquidem vtrumque esset indiuisibile, nec haberet partes interiores, intra quas alterum esse posset. Verum quidem est quando aliquid est diuisibile, illud ab alio diuisibili penetrari non posse, quin secundum aliquas saltem partes vnū intra alterum recipiatur, quia alias non possent occupare idem spatium: sed certe superficies extimæ duorum corporum penetratorum, quamuis essent penetratæ, non essent intra se inuicem: & idem est de duobus Angelis penetrantibus se.

12 *Idem Arriaga* confirmat suam responsonem hoc modo: si ponatur vnū indiuisibile in medio cubiculo, quāuis sit indiuisibile, respicit quatuor partes mundi, & habet dextram & sinistram non quidem per intrinsecā, quia non habet partes, sed per extrinsecam denominationem desumptam ab aliis corporibus aut indiuisibilibus: ad huiusmodi punctum possunt duo corpora cedere, vnū ab oriente, ab occidente alterum, sic, ut nihil mediet, nisi illud punctum. Sed in tali casu illa duo corpora essent cōtigua puncto, sed tamen non essent sibi inuicē contigua, nec secundum aliquid sui, corresponderent eidem spatij, cui corresponderet illud punctum.

Responderetur negando minorem: essent enim, ut & puncto, ita

Ex quibus partibus constatur continuum quantum ad rationem in certum.

Prima ratio contra continuationem continui ex indiuisibilibus.

ita sibi contigua secundum quaecumque rationem, secundum quam tangerent punctum.

13 Sed difficultas est quod sequeretur diametrum quadri esse æquale costæ eius, contra sensum. Probatur sequela: quia si linea constet ex punctis, diametrum tot sola habebit puncta, quot costæ: ergo non poterit esse æquale ipsi. Probatur antecedens: quia ducendo à quolibet puncto costæ vnius lineæ ad quodlibet punctum alterius costæ, & non plures, nec pauciores; cooperietur diametrum lineis, & consequenter non relinqueretur vllum punctum ipsius absque linea, alias non cooperiretur: sed hoc fieri non posset si constaret pluribus punctis: ergo non constat, & consequenter erit æquale.

Contra hanc instantiam vgeri potest, quod simili argumento probari posset, quod haberet costæ tot partes determinatas, & æquales vni certæ, quot diametrum, etiam si dicatur diametrum non constare diuisibilibus: ergo cum hoc sit falsum manifeste, signum est quod argumentum non concludat. Probatur antecedens: quia si à costæ constaret duobus palmis determinatis ducantur superficies tot palmarum ad aliam costam, cooperiretur Diametrum: ergo Diametrum non constaret pluribus partibus determinatis quam duobus palmis, quia si constaret aliqua parte determinata vltiori, non cooperiretur totaliter per superficiem duorum palmarum. Itaque quemadmodum ex situ lineæ diametralis oritur ut possit cooperiri totaliter per superficies minus longas, ex eadem ratione oriri potest, ut, quamuis constaret punctis, posset cooperiri per lineas non constantes tot punctis: & ratio erit vtrouque id fieri possit, est, quia duo puncta aliqua aut plura lineæ diametralis debent necessario tangi ab vna linea propter situm. Itaque quod ad me attinet non multum innotet huic difficultati.

14 Tertia difficultas est, quod sequeretur duos circulos, quorum vnus intra alium includitur, esse æquales contra sensum. Probatur sequela: quia à centro vtriusque circuli potest duci linea recta ad quodlibet punctum lineæ superioris: sed illæ lineæ debent transire per circulum inferiorem, & nullæ duæ poterunt transire per idem punctum, alias essent curuæ contra hypotheseum; ergo tot erunt puncta in circulo inferiori, quot in superiori, & consequenter erit tam magnus quam superior.

Responderi posset necessario futurum, ut ex omnibus lineis, quæ à circulo exteriori maximo ducuntur ad centrū per circulum interiore valde paruum, aliquæ transire debeant per idem punctum circuli inferioris absque curuitate, non quidem quia inferior non possit habere tot partes indeterminatas, quot superior, ac tot puncta; nam quamuis difficile valde sit quod habeat tot partes; tamen in sententia Aristotelica & communi tot habere debet: sed quia non potest habere tot puncta, seu partes determinatas, quot exterior: nec enim in circulo minimo prope centrum possumus assignare de facto centum mille puncta distincta, sicut possumus in circulo maximo, unde quia à quocunque puncto determinato assignabili in circulo maximo possumus ducere lineam rectam per circulum minimum, necessario plures ex illis debent transire per idem punctum circuli inferioris; alias potuissimus assignare ac determinare centum mille puncta distincta in inferiori, sicut in superiori.

Plures aliæ difficultates mathematicæ proponi solent contra Zenonis sententiā, sed in re coincidunt cum his, atque adeo qui has soluerit, atque illas possit soluere.

15 Quarta difficultas est, quia si continuum componeretur ex indiuisibilibus, tantum spatii percurreret media hora mobile velox, ac tardum, quod implicat. Probatur sequela: quia in vno instanti non potest tardum mobile minus acquirere loci noui quam vnum punctum si moueatur, nec mobile velox plus quam punctum: ergo si hora constet viginti instantibus, mobile velox non acquireret per horam plus quam viginti puncta, & totidem acquireret mobile tardum, atque adeo æque velociter mouebitur vtrumque.

Fautores Zenonis, negant sequelam, ad cuius Probationem negant suppositum, nempe quod mobile tardum

moueat tam continuo per horam, quam mobile velox; dicit enim tarditate motus provenire ex morulis aliquibus aliquando per sensum imperceptibilibus, quæ morula plures sūt, quo tardior est motus, & pauciores quo velocior. Sed omnino difficile est, quod quando aliquis homo minus fortis trahit aliquem lapidem impetu magno, lapis ille mouetur durante illa retractione; & tamē nō mouebitur tā velociter quasi traheretur ab alio fortiori impetu maiori: & valde difficile est, quod lapis molaris descendens per aërem ex gravitate sua moretur aliquādiu, cum nihil sit impedimentum, nec potius impediri deberet quādo moratur, quam quando non moratur. Deinde quando rota mouetur, quandoquidem pars interior tardius mouetur quam superior, deberet pars interior aliquando quiescere, non quiescente parte exteriori, quod absque discontinuatione fieri non posse videretur; ergo motus non habet semper tarditatem ex morulis.

16 Alii recentiores tenentes continuū componi ex indiuisibilibus, ut soluant omnia hæc argumenta hæcenus facta contra Zenonem, dicunt indiuisibilia, ex quibus constat, esse virtualiter diuisibilia, & occupare locum diuisibilem, sicut Angelus potest, cū hac tamē differētia quod sint impenetrabilia, & quidem Arriaga dicit eos putare, quod etiam puncta illa sint indifferentia ut occupent nunc minus, nunc maius spatium.

Hæc sententia nunquam mihi apparuit vel probabilis, sed inutiliter ac gratis excogitata contra apparentes rationes: eam fuscè & bene impugnat Arriaga.

Impugnatur primo, quia illud punctū quod ponitur virtualiter diuisibile, propterea dicitur tale, quia occupat spatium diuisibile, & ideo quia potest occupare spatium diuisibile, possunt tolli præcedentes difficultates: sed omnes illæ difficultates æque currunt de ipso spatio occupato, ac de ipso continuo occupante spatium: ergo frustra ponuntur puncta illa virtualiter diuisibilia ad euadendas illas difficultates.

Confirmatur, ac declaratur hoc spatium illud quod occupatur à puncto & est diuisibile, vel est diuisibile in partes diuisibiles in infinitū, vel in indiuisibilia. Si in partes: ergo illud quod occupat ipsum, potest dici similiter constare partibus: si ex indiuisibilibus; ergo idem potest de illo, quod occupat ipsum, quodcunque enim dicitur absque inconuenienti de spatio quantum ad hoc, potest dici de occupante ipsum: ergo illud, quod occupat spatium diuisibile debet esse diuisibile, & quidem formaliter eo modo, quo ipsum spatium. Nec prorsus refert quod spatium illud, per ordinem ad quod explicatur virtualis diuisibilitas puncti sit quid imaginarium, nam eodē modo loqui de ipso debemus quantum ad hoc, ac si esset quid reale, & quidquid esset inconueniens de eo, si esset reale, debet adscribi ipsi in esse imaginario; unde nec corpus occupans superficiem realem trium pedum solummodo, debet dici occupare spatium imaginarium maioris extensionis.

19 Impugnatur secundo, & præcipue, ostendendo quod nō satisfaciāt hi autores difficultatibus præmissis propter quas soluendas solum tenent hanc sententiam.

Ad primam difficultatem, quod indiuisibile additum indiuisibili non faciat maius, dicunt hoc esse falsū quando indiuisibilia sunt virtualiter diuisibilia: quia quandoquidem secundum punctum non tangat adæquate primum punctum, quia scilicet non est in loco adæquato eius, primum enim punctum occupat tres partes spatij, secundum vero punctum non occupat illas tres partes, sed alias tres, & sic vtrumque facit maius quantum ad occupationem spatij.

Sed Contra: quia quæro de illis partibus spatij occupatis an sint indiuisibiles vel diuisibiles sepe. Si indiuisibiles: ergo non faciūt maius, vel si posset facere maius, similiter indiuisibilia continui, quamuis non essent diuisibilia virtualiter. Si diuisibiles semper, ergo idem dicas de partibus continui: & ne longior sim, per hæc patet eos nō sufficienter respondere vlli fere ex prædictis difficultatibus, præterquā quod satis absurde imaginentur indiuisibile vnius lineæ, vel circuli occupare plus spatij, quā alterius

Non datur in continuo indiuisibilia virtualiter indiuisibilia.

alterius lineæ aut circuli, cum nulla prorsus sit huius ratio, & cum eadem ipsa linea ex iisdem indiuisibilibus constans possit ad costam quadri, & ad diametrum extendi sine ulla extensione ipsius maiori aut minori, cum tamen de eadem sic extensa possint fieri prædictæ demonstrationes mathematicæ tam bene quam si diuersæ lineæ proponerentur. Qui voluerit plura, videat *Arriagam*.

Aliqui impugnant constitutionem lineæ ex indiuisibilibus ex eo, quod inde sequeretur lineam non fore extensam, quia res inextensa non potest facere rem extensam.

At hæc impugnatio non valet: quemadmodum enim plures unitates indiuisibiles faciunt numerum diuisibilem, & plures partes physicæ incompositæ, & simplices faciunt compositum physicum: ita plura diuisibilia inextensa possent facere aliquod diuisibile extensum, modo essent extra se inuicem, & ratio est manifesta, quia ut sit extensum quid, sufficit quod habeat partes extra partes, sed hoc habere posset si haberet plures partes, etiam si quælibet ex illis seorsum accepta esset indiuisibilis, modo tamen possent esse extra se inuicem, quod si non possint ita esse, non oritur ex hac difficultate, sed ex alia, quod indiuisibile additum indiuisibili non faciat maius.

Difficultates contra sententiam Aristotelis, & communem.

18. *Sententia Philosophi asserens contra Zenonem, continuum non constare solis indiuisibilibus, dupliciter defendi solet ab authoribus.* Aliqui enim putant continuū componi ex partibus in infinitū diuisibilibus, quæ inter se continuantur entitatibus indiuisibilibus; unde admittūt in continuo præter partes diuisibiles indiuisibilia; sed adhuc auctores huius sententiæ non conueniunt, nam quidam concedunt indiuisibilia tam continuatiua quam terminatiua, alij sola terminatiua, alij sola continuatiua.

Quidam vero alij negant vniuersum indiuisibilia, & quoad reliqua cū alijs Peripateticis conueniunt. Hic examinanda sunt difficultates principales contra hanc sententiā; quomodo cumque explicetur; & postea quid ea supposita melius dicendū sit circa indiuisibilia, proponam.

Prima
difficul-
tas est,
quod
continuum
constet
ex diuisi-
bilibus.

19. *Prima difficultas est,* quod sequeretur quantitatem palmarem habere tot partes quot tota mundi machina: quod incredibile prorsus ex terminis ipsis apparet, & videtur esse contra primū principium, quod totū sit maius sua parte: si enim quantitas palmaris, quæ est pars exigua mundi, tot partes habet quot ipse mundus, videtur debere esse tā magna quam mundus. Probatur sequela: quia illa quantitas in hac sententia est diuisibilis in infinitum, non minus quam totus mundus, & pro qualibet parte quæ potest assignari à Deo in toto mundo, poterit etiā ab ipso ex quantitate palmarum aliqua pars assignari, alia deueniret ad aliquam partem, quam Deus diuidere non posset, & quæ propterea esset indiuisibilis iuxta Zenonem contra hanc sententiam.

Respondetur communiter quod quantitas palmaris habeat tot partes syncategorematicas, seu proportionales ac communicantes, quot totus mundus, non vero categorematicas, ac determinatas, & æquales vni certæ parti: id autem non est inconueniens, nec inde sequitur, quod totum nō sit maius parte, quia ad hoc requireretur quod pars haberet tot partes determinatas, ac æquales vni certæ parti, quot totum.

At contra hoc obijci posset quod imprimis non solum reperiuntur tot partes indeterminatæ, & proportionales, ac communicantes in quantitate palmarum, quot in toto mundo; sed tot partes determinatæ, & assignabiles, vna post alteram: nam ut dixi, pro qualibet parte determinata, quam potest Deus assignare in mundo, potest in quantitate quacunque minima assignare aliquā partem, & eā à reliquis partibus seiuungere, ac separatam conseruare: ergo non solum sunt tot partes syncategorematicæ, sed categorematicæ in parte, ac toto. Nec refert quod non possit assignare tot partes æquales vni certæ, sufficere enim videtur ad partes categorematicas, quod sint assignabiles vna post alteram, & separabiles.

Deinde, quandoquidem partes omnes determinatæ, & categorematicæ quantitatis cōstent, & constituuntur per

partes proportionales, ac indeterminatas, si sint tot partes indeterminatæ, ac proportionales, in quantitate minori ac maiori, videtur necessario dicendū quod sint in illis tot partes categorematicæ, ac æquales vni certæ: unde licet ad sensum pateat quod non sint reuera in illis tot partes, tamen ex alio capite iuxta hanc sententiam deberent esse in illis tot partes, & in hoc consistit contradictio huius sententiæ.

20. *Secunda difficultas* præcedenti cognata est, quod sequeretur dari actū infinitū in multitudine, & extensione; sed hoc reputatur absurdū, quia quamuis de potentia absoluta multi probabiliter putent nō repugnare quod detur, tamen plures id reputant impossibile, & communiter negant dari de facto, quidquid sit de possibili. Probatur sequela: quia numerus partium actualium quantitatis palmaris, v.g. (etiam loquendo de partibus nō communicantibus, & quæ assignari possunt à Deo) non est finitus actū, alias posset determinari quantus esset; & sequeretur quod nulla ex partibus istius numeri esset diuisibilis, contra hanc sententiam: ergo est infinitus.

Respondetur sequi, quod detur infinitum syncategorematicè, non categorematicè.

Sed hoc est verba obtrudere, non rem: si enim sunt partes assignabiles quarū vna post aliam assignari potest, quæ non habent terminum, cur non sunt infinitæ categorematicæ? Deinde, non magis repugnat, aut est inconueniens Infinitum categorematicū, quam huiusmodi infinitum; omnia enim argumenta, quæ contra infinitum categorematicum in numero adduci solent, contra infinitatem hanc eque militent.

Confirmatur ex eo colligo numerum omnium hominum possibilem fore infinitum simpliciter, si poneretur à parte rei; quia excederet actū quemcumque numerum finitum, nec vllus tam magnus assignari potest, quin eo accepto, adhuc plures homines essent accipiendi, ex numero omnium hominum: sed numerus omnium partium repertarū actū in continuo, & distinctarū actū à se inuicem excedit quemcumque finitum numerum; nec Deus ipse tam magnum numerum finitum assignare potest, quin eo accepto, ex illis partibus adhuc plures essent accipiendæ.

21. *Confirmatur:* quotiescumque quælibet pars ex illis partibus, quæ constāt numerū simpliciter infinitū, potest accipere partem ex alio numero simul, ille alius numerus debet esse infinitus simpliciter: sed numerus omnium hominum possibilem, si existeret, esset infinitus simpliciter, & quilibet ex illis hominibus posset habere à Deo partem ex quantitate palmarum, ergo numerus quantitatis palmaris esset infinitus simpliciter. Nec refert, quod omnes partes quantitatis palmaris faciunt numerum finitum partium equalium vni certæ: & quod propterea numerus earum debet esse finitus: nam ex hoc capite id quidem verum est: sed ex alio capite sequitur, quod numerus ille sit infinitus simpliciter, & in hoc consistit implicatio, quæ apparet in hac sententiā, ut dixi paulo ante.

Confirmatur secundo: quia in sententiā admittente indiuisibilia in quolibet continuo, sunt infinita entia equalia vni certo enti, & quorum neutrum includitur in altero, nimirum infinita indiuisibilia, & quidem determinabilia, ergo iuxta rigorem illum, quo exigitur ad infinitum simpliciter, infinitas entium equalium vni certo enti, daretur actū infinitum simpliciter.

22. *Tertia difficultas* est præcipue contra admittentes indiuisibilia continuatiua, seu vniones, quibus vniantur partes continui, quia cum illa indiuisibilia sint entia positiua realiter inter se distincta, & etiam à partibus quas vniant; ex vno capite videtur, quod Deus posset omnia separare ab illis partibus, & separata conseruare, ex alio vero capite id implicat, quia quælibet pars, à quibus separarentur, deberet includere vniones. Hæc difficultas potissimum vrget contra eos, qui dicunt indiuisibilia continuatiua esse entia absolutā, nam qui dicūt ea esse vniones relatiuas, negarent vllum ex ipsis conseruari posse absque parte, quam vnit, quia nulla re actio potest conseruari absque suis extremis.

23 *Quarta difficultas* contra eisdem, quia quandoquidem Deus ipse libere produxit omnia & singula indiuisibilia, quae sunt in continuo, nec vllum prorsus ex indiuisibilibus, quod ipse non cognoscat, videtur sequi necessarium, quod assignato quocumque indiuisibili, ipse possit assignare secundum indiuisibile, quod proxime sequitur illud indiuisibile: sed in hac sententia hoc non possit facere; quia assignato quocumque, inter illud, & sequens primum indiuisibile intermediat pars aliqua indiuisibilis, in qua propterea necessario inuoluitur aliud indiuisibile copulatum suarum partium: ergo illa sententia non est admittenda.

Confirmatur: quia omnia indiuisibilia in continuo sequuntur se inuicem, nec vlla duo sunt simul: ergo aliquod vnum ex omnibus immediatius sequitur ad primum indiuisibile, quam vllum aliud: ergo cognoscitur illud vnum à Domino Deo, & consequenter poterit ipsum assignare.

Dices: aliquod vnum indiuisibile immediatius se habere quam cetera, sed indeterminatum tamen & in assignabile.

Contra: quia si à parte rei aliquod vnum sic se habet, quandoquidem ipsum non includatur in vno ex aliis indiuisibilibus, nec vllum ex ipsis includat, & producat libere à Deo, omnino debet esse sufficienter determinatum, vt possit assignari à Deo.

24 *Ad hanc difficultatem* potest reduci alia, qua dicitur quod inter primum diuisibile, & reliqua sequentia, vel mediat aliquid, vel nihil mediat: si nihil mediat, ergo duo indiuisibilia sequuntur se inuicem immediate contra hanc sententiam: si aliquid; ergo vel pars diuisibilis, vel aliquid indiuisibile: non aliquid indiuisibile, quia comprehenderetur in numero ceterorum indiuisibilium, atque adeo non intercederet inter primum indiuisibile, & reliqua; non pars diuisibilis, quia illa pars deberet includere aliquid indiuisibile, & consequenter non posset intercedere inter primum indiuisibile, & reliqua omnia indiuisibilia.

Respondetur solet communiter, quod inter primum indiuisibile, & reliqua distributive accepta aliqua pars intercedat, quia nulla prorsus est ex ceteris seorsim accepta inter quam & primum indiuisibile non intercedat pars. Inter primum vero diuisibile, & cetera omnia collectivè accepta, nihil mediat, in quo non sit aliquod ex ceteris indiuisibilibus. Verum cum cetera indiuisibilia collectivè accepta, sic enim in difficultate agitur de illis, sequuntur primum indiuisibile, videtur necessarium esse, quod aliquid vel nihil intercedat: & quia si nihil intercederet, sequeretur indiuisibilia se inuicem immediate sequi, concedendum est ex vno capite, & quod pars diuisibilis intercederet, & ex alio capite id repugnat, quia illa pars includit indiuisibile; quae est implicancia huius sententiae.

Q V A E S T I O I I I.

An admittenda sint indiuisibilia in continuo positiua realia.

Partem affirmatiuam tenent *Scotist. Thomist. & recentiores* cum *Philosopho* hic: negatiuam vero *Nominales*, quos sequitur *Poerius lib. 10 c. 6. & Auerſa q. 22 scilicet 4.*

C O N C L V S I O.

25 *Etiā in hac difficultate existimo incertum esse quid dicendum, quia sunt argumenta insolubilia pro utraque parte.* Vt veritas huius conclusionis appareat, prius proponenda sunt argumenta pro parte affirmatiua.

Probari ergo solet primo, argumento mathematico, quia potest diuinitus dari corpus perfecte sphaericum, & corpus perfecte planum, & corpus sphaericum potest tangere corpus planum: sed non potest tangere ipsum in parte aliqua diuisibili: ergo in aliquo indiuisibili, & consequenter datur in continuo aliquod indiuisibile. Probat minor: quia non potest fieri contactus in indiuisibili nisi secundum vniformem figuram: sed superficies corporis sphaerici non habet vniformitatem cum superficie corporis plani: ergo non possunt tangere se in parte diuisibili.

Respondent aliqui, talia duo non posse tangere se inuicem, aut si tangant, debere penetrare se. Sed primum est incredibile: quid enim detineret sphaericum corpus valde graue locatum in aëre supra corpus planum, à descensu super ipsum? Secundum autem est contra rationem quantitatis.

Respondent alij, sphaericum corpus tacturum corpus planum in parte diuisibili, sed indeterminata & inassignabili.

Quae responsio, quamuis difficilis sit, quia praeterquam quod durum sit, Deum non posse assignare quid, & quantum tangatur vnus corporis ab alio corpore, adhuc illa ipsa pars diuisibilis plani, quantumuis indeterminata est plana, & pars indeterminata corporis sphaerici est sphaerica, aut non plana: ergo non habent proportionem sufficientem, vt tangant se. Sed quamuis inquam haec responsio patiatur hanc difficultatem, adhuc videtur aequè sufficere ac alia, quam dant Patroni indiuisibilium, quando obicitur ipsis, quod indiuisibile continuatum partium linearum, si daretur, deberet tangere partes diuisibiles, quas copulat, & inter quas collocatur. Solent enim respondere, quod tangat illas secundum partem aliquam indeterminatam: at non est difficilius partem aliquam indeterminatam corporis sphaerici tangere partem corporis plani, quam quod indiuisibile tangat diuisibile; unde existimo eos autores non debere multum virgere hoc argumentum, quandoquidem ipsismet sit soluendum.

26 *Probatur secundo*: quia quando duo corpora tangunt se inuicem, tangunt se solum secundum aliquid indiuisibile quoad profunditatem, hoc est secundum superficiem indiuisibilem; alias penetrarent se: ergo dantur talia indiuisibilia: sed si dantur vlla indiuisibilia, nihil impedit quo minus reliqua dentur: ergo.

Confirmatur: quia lumen recipitur in superficie indiuisibili corporis colorati opaci, & in hoc distinguitur opacum corpus à diaphano: ergo datur superficies indiuisibilis.

Hoc argumentum meo iudicio non sufficit: quia quemadmodum qui ponunt indiuisibilia, dicunt eas tangere partes diuisibiles, quas copulant, aut terminant, quamuis non penetrent illas, aut si penetrent, non penetrant nisi secundum partem aliquam indeterminatam: ita posset dici, quod vna quantitas non includens aliquid indiuisibile tangeret aliam, aut non penetrando ipsam vno modo, aut si penetraret, non penetrando nisi secundum partem indeterminatam. Tactus autem earum potest explicari per hoc, quod vna quantitas diuisibilis immediate ponatur post aliam, ita vt inter duas quantitates se tangentes nihil mediet.

27 *Confirmatur hoc*: quia si Deus afferret superficiem vltimā vtriusque quantitatis, vt bene posset facere quādoquidem sit quid absolutum distinctum realiter ab illa quantitate, quero vtrum illae duae quantitates possent tangere se inuicem. Si sic, ergo ex tactu non potest argui, quod habent superficies indiuisibiles: si non, praeterquam quod id sit incredibile potest dici eodem modo à negatibus indiuisibilia, quod non tangant se de facto vlla corpora.

Ad confirmationem probationis respondēt aduersarij negando antecedens, & dicunt lumen recipi in aliqua parte diuisibilis quoad profunditatem, sed adeo minima, quādo corpus est opacum, vt per sensum homo possit discerni, quod sit sic diuisibilis; in quo distinguitur corpus opacū à diaphano, quod sensui appareat corpus diaphanum secundum partes diuisibiles quoad profunditatem, opacū vero non ita. Quae responsio satis mihi probabilis apparet, nisi aliunde probetur indiuisibilia: quod si aliunde probetur indiuisibilia, melius est dicere quod lumen recipiatur in indiuisibili, quandoquidē posset in eo recipi, & quantum ad sensum apparet esse in eo, debemus enim sequi sensum, nisi quando per rationem corrigi debet.

28 *Probatur tertio*, quia possibilia sunt omnia haec indiuisibilia tā continuatiua quā terminatiua: ergo de facto datur. Probatur consequentia primo quia omnia fere argumenta, quae adducuntur contra actualem existentiam ipsorum, militant aequè contra possibilitatem ipsorum; quia